

SPORAZUM IZMEĐU SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE I BOSNE I HERCEGOVINE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Savezna Republika Jugoslavija i Bosna i Hercegovina

u želji da urede međusobne odnose u oblasti socijalnog osiguranja, dogovorile su se sledeće:

Deo I

OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Definicije pojmova

(1) U ovom sporazumu sledeći izrazi znače:

1. "teritorija"

u odnosu na Saveznu Republiku Jugoslaviju, jugoslovenska državna teritorija;

u odnosu na Bosnu i Hercegovinu, bosansko-hercegovačka državna teritorija;

2. "pravni propisi"

zakoni, podzakonski i drugi opšti akti, koji se odnose na oblasti socijalnog osiguranja iz člana 2. stav 1. ovog sporazuma;

3. "nadležni organ"

u odnosu na Saveznu Republiku Jugoslaviju: savezno ministarstvo nadležno za pravne propise u Saveznoj Republici Jugoslaviji iz člana 2. stav 1. ovog sporazuma;

u odnosu na Bosnu i Hercegovinu: ministarstva nadležna za pravne propise u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. ovog sporazuma;

4. "nosilac"

organizacija, ustanova, odnosno organ nadležan za sprovođenje pravnih propisa iz člana 2. stav 1. ovog sporazuma;

5. "nadležni nosilac"

nosilac osiguranja kod koga je lice osigurano u vreme podnošenja zahteva za davanje ili od koga ima ili bi imalo pravo na davanje;

6. "organ za vezu"

organ određen za efikasno sprovođenje ovog sporazuma;

7. "osigurani"

lice koje je osigurano ili je bilo osigurano prema pravnim propisima iz člana 2. ovog sporazuma;

8. "član porodice"

član porodice prema pravnim propisima one države ugovornice koji se primenjuju;

9. "prebivalište"

mesto stalnog boravka;

10. "boravište"

mesto privremenog boravka;

11. "penzijski staž"

staž osiguranja, sa njim izjednačena vremena i poseban staž prema pravnim propisima država ugovornica;

12. "period osiguranja"

period plaćanja doprinosa i period priznat kao takav;

13. "davanje"

davanje u naturi i novčano davanje;

14. "davanje u naturi"

zdravstvena zaštita i druga davanja, osim novčanih;

15. "novčano davanje"

penzija, novčana naknada i druga novčana davanja, uključujući njihove delove iz javnih sredstava, dodatke, usklađivanja, povećanja i kapitalne otpremnine.

(2) U ovom sporazumu ostali izrazi imaju značenje koje im pripada prema pravnim propisima država ugovornica.

Član 2.

Pravni propisi na koje se ovaj sporazum odnosi

(1) Ovaj sporazum se odnosi na pravne propise:

U Saveznoj Republici Jugoslaviji o:

1. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
2. penzijskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. novčanoj naknadi za slučaj nezaposlenosti; i
5. dodatku na decu,

u Bosni i Hercegovini o:

1. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
2. penzijskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. novčanoj naknadi za slučaj nezaposlenosti; i
5. novčanoj naknadi u vezi sa materinstvom i dečijem dodatku.

(2) Ovaj sporazum se odnosi na sve pravne propise kojima se objedinjuju, menjaju ili dopunjuju pravni propisi iz stava 1. ovog člana.

Član 3.

Lica na koja se ovaj sporazum primenjuje

Ovaj sporazum se primenjuje na:

- a) lica za koja važe ili su važili pravni propisi jedne ili obe države ugovornice i
- b) druga lica koja prava izvode od lica naznačenih pod a).

Član 4.

Jednaki tretman

(1) Prilikom primene pravnih propisa jedne države ugovornice, državljani druge države ugovornice su izjednačeni sa njenim državljanima.

(2) Stav 1. ovog člana se ne odnosi na:

1. pravne propise o učešću osiguranika i poslodavca u organima nosilaca i udruženja;
2. odredbe o teretu osiguranja iz međunarodnih ugovora zaključenih sa trećim državama i
3. pravne propise o osiguranju lica zaposlenih u službenom predstavništvu jedne od država ugovornica u trećim državama ili kod članova tog predstavništva.

Član 5.

Izjednačenost teritorija

(1) Penzija, novčana naknada i druga novčana davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice isplaćuju se korisniku sa prebivalištem u drugoj državi ugovornici.

(2) Penzija, novčana naknada i druga novčana davanja ne mogu se umanjiti, staviti u stanje mirovanja, oduzeti ili zapleniti zbog toga što korisnik ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, ukoliko ovim sporazumom nije drugačije određeno.

(3) Državljanima druge države ugovornice sa prebivalištem u trećoj državi davanja iz st. 1. i 2. ovog člana država u kojoj je ostvareno pravo na davanje isplaćuje pod istim uslovima kao i svojim državljanima.

(4) Stav 1. ovog člana se ne primenjuje na davanje po osnovu preostale radne sposobnosti, najniže penzije, zaštitnog dodatka, telesnog oštećenja, tuđe pomoći i nege, kao i druga davanja po osnovu penzijskog osiguranja koja se ostvaruju zavisno od imovinskog cenzusa.

Deo II

ODREDBE O PRAVNIM PROPISIMA KOJI SE PRIMENJUJU

Član 6.

Opšta odredba

Obaveza osiguranja određuje se prema pravnim propisima one države ugovornice u kojoj lice radi, odnosno obavlja delatnost, što važi i u slučaju kada se sedište poslodavca nalazi u drugoj državi ugovornici, ako odredbama čl. 7. i 8. ovog sporazuma nije drugačije određeno.

Član 7.

Posebne odredbe

(1) Ako poslodavac sa sedištem u jednoj državi ugovornici uputi zaposlenog u drugu državu ugovornicu, na njega se najduže do kraja 24. kalendarskog meseca, primenjuju pravni propisi prve države ugovornice, kao da je u njoj zaposlen.

(2) Ako lice koje obavlja samostalnu delatnost u jednoj državi ugovornici ode u drugu državu ugovornicu radi privremenog obavljanja te delatnosti, na njega se, najduže do kraja 12. kalendarskog meseca, primenjuju pravni propisi prve države ugovornice, kao da u njoj obavlja delatnost.

(3) Na lica koja putuju u službi poslodavca koji se bavi vazдушnim, drumskim ili železničkim saobraćajem primenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj je sedište poslodavca.

(4) Na posadu broda, kao i druga lica zaposlena na brodu, primenjuju se pravni propisi države ugovornice pod čijom zastavom brod plovi.

(5) Na lica koja obavljaju poslove utovara i istovara broda, popravke ili nadzora broda u luci druge države ugovornice primenjuju se pravni propisi države ugovornice kojoj luka pripada.

(6) Na zaposlene u državnim i javnim službama, službene predstavnike i sa njima izjednačena lica upućena u drugu državu ugovornicu primenjuju se pravni propisi države ugovornice koja ih je uputila.

(7) Primena pravnih propisa prve države ugovornice iz st. 1. i 2. ovog člana može se, izuzetno, na zajednički zahtev poslodavca i zaposlenog, odnosno na zahtev lica koje samostalno obavlja delatnost i uz saglasnost nadležnog organa druge države ugovornice produžiti za još 24, odnosno 12 meseci.

Član 8.

Zaposleni u diplomatskoj misiji i konzularnom predstavništvu

(1) Na zaposlene u diplomatskim misijama i konzularnim predstavništvima, kao i na zaposlene kao privatna kućna posluga kod članova ovih misija i predstavništava, upućene u drugu državu ugovornicu primenjuju se pravni propisi države ugovornice iz koje su upućeni.

(2) Na zaposlene iz stava 1. ovog člana koji nisu upućeni, primenjuju se pravni propisi države ugovornice u kojoj su zaposleni, a diplomatska misija, odnosno konzularno predstavništvo, odnosno njihovi članovi koji ih zapošljavaju, dužni su da se pridržavaju pravnih propisa te države koji važe za poslodavca.

(3) Izuzetno od stava 2. ovog člana, zaposleni koji su državljani države ugovornice čija je diplomatska misija, odnosno konzularno predstavništvo, mogu se, u roku od tri meseca od dana zaposlenja, opredeliti za primenu pravnih propisa te države ugovornice.

Član 9. Izuzeci

Na zajednički zahtev zaposlenog i njegovog poslodavca, nadležni organi država ugovornica mogu dogovoriti izuzetke od odredaba čl. 6. i 7. ovog sporazuma, pri čemu moraju uzeti u obzir vrstu i okolnosti zaposlenja.

Deo III POSEBNE ODREDBE

Poglavlje 1.

Bolest i materinstvo

Član 10. Sabiranje perioda osiguranja

Periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima obe države ugovornice se, ako je to potrebno, sabiraju za sticanje prava na davanje i za određivanje trajanja tog davanja, pod uslovom da se ne poklapaju.

Član 11. Davanja u naturi

(1) Lice koje ispunjava uslove za pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima jedne države ugovornice ima pravo na zdravstvenu zaštitu od strane nosioca njegovog prebivališta ili boravišta, određenu u pogledu obima, vrste i načina pružanja prema pravnim propisima koji važe za tog nosioca, kao da je kod njega osigurano, a u trajanju određenom pravnim propisima koji važe za nadležnost nosioca na čiji teret se zaštita pruža, pod uslovom da:

1. ima prebivalište u drugoj državi ugovornici ili
2. ima boravište u drugoj državi ugovornici po osnovu člana 8. ovog sporazuma ili
3. njegovo stanje za vreme boravka u drugoj državi ugovornici zahteva hitno pružanje zdravstvene zaštite, a lice nije otišlo u tu državu ugovornicu u cilju lečenja.

(2) Stav 1. ovog člana se analogno primenjuje i na članove porodice, s tim što je za članove porodice lica koja imaju boravište u drugoj državi ugovornici po osnovu odredaba člana 7. st. 1. i 2. ovog sporazuma potrebna saglasnost nadležnog nosioca.

(3) Za odobrenje korišćenja proteza, pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrednosti, neophodna je saglasnost nadležnog nosioca, izuzev kada je pružanje tih usluga neodložno, jer bi, u protivnom, bili ozbiljno ugroženi život ili zdravlje lica iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 12.

Novčana davanja

(1) Novčana davanja u slučajevima iz člana 11. ovog sporazuma, kao i u slučaju materinstva, odobrava nadležni nosilac prema pravnim propisima koje on primenjuje.

(2) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos novčanih davanja zavisi od broja članova porodice, nadležni nosilac uzima u obzir i članove porodice koji imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.

Član 13.

Korisnici penzije

(1) Na korisnika penzije, ostvarene prema pravnim propisima obe države ugovornice, primenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj ima prebivalište.

(2) Korisnik iz stava 1. ovog člana ima pravo na davanja u naturi na teret nadležnog nosioca one države ugovornice u kojoj on ima prebivalište.

(3) Na korisnika penzije ostvarene prema pravnim propisima jedne države ugovornice koji ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, primenjuju se pravni propisi te države ugovornice i pružaju davanja u naturi, kao da je pravo na penziju ostvareno prema njenim pravnim propisima a na teret nadležnog nosioca.

(4) Korisnik penzije iz stava 3. ovog člana, sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici, čije stanje, za breme boravka u drugoj državi ugovornici, zahteva hitno pružanje davanja u naturi ima pravo na ta davanja prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.

(5) Odredbe st. 1. do 4. ovog člana analogno se primenjuju i na članove porodice korisnika penzije.

Član 14.

Nosilac koji pruža davanja u naturi

U slučaju iz člana 11. i člana 13. ovog sporazuma davanja u naturi pruža:

u Saveznoj Republici Jugoslaviji - organizaciona jedinica nosioca zdravstvenog osiguranja u republici;

u Bosni i Hercegovini:

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - mesno nadležna organizaciona jedinica zdravstvenog osiguranja i mesno nadležna organizaciona jedinica socijalne zaštite;

- u Republici Srpskoj - organizaciona jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Fonda dečije zaštite Republike Srpske i

- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - Odeljenje za zdravstvo, javnu bezbednost i društvene delatnosti.

Član 15.

Naknada troškova

(1) Nadležni nosilac naknađuje nosiocu koji je pružio davanje utrošene iznose u skladu sa članom 11. i članom 13. stav 3. ovog sporazuma, izuzev administrativnih troškova.

(2) Organi za vezu država ugovornica mogu dogovoriti paušalno plaćanje za sve slučajeve ili za određene grupe slučajeva, umesto pojedinačnog obračuna troškova.

Poglavlje 2.

Starost, invalidnost i smrt

Član 16.

Sabiranje penzijskog staža

(1) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, sticanje, očuvanje ili ponovno priznavanje prava na davanje uslovljeno navršenjem penzijskog staža, nosilac te države ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, i penzijski staž navršen prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao da je navršen prema pravnim propisima koje on primenjuje, pod uslovom da se periodi na poklapaju.

(2) Prilikom primene stava 1. ovog člana, period osiguranja koji se, prema pravnim propisima druge države ugovornice računa sa uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u efektivnom trajanju.

(3) Osiguraniku državljaninu jedne od država ugovornica koji, i pored primene stava 1 ovog člana, ne ispunjava uslove za sticanje prava na davanje, nadležni nosilac uzima u obzir i penzijski staž navršen u trećoj državi sa kojom obe države ugovornice imaju zaključene sporazume o socijalnom osiguranju.

(4) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, pravo na određeno davanje uslovljeno navršenjem perioda osiguranja u određenom zanimanju, odnosno poslu ili u zanimanju za koje postoji poseban sistem, nosilac te države ugovornice uzima u obzir i period osiguranja koji je, prema pravnim propisima druge države ugovornice, navršen u istom zanimanju, odnosno poslu ili u odgovarajućem sistemu.

(5) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice za ostvarivanje prava na davanje mora biti navršen period osiguranja u određenom periodu ili utvrđeno određeno činjenično stanje, taj period se produžava odgovarajućim periodom osiguranja, odnosno postojanjem određenog činjeničnog stanja (korišćenje penzije, davanje za slučaj bolesti, povrede na radu, nezaposlenosti i dr.) u drugoj državi ugovornici.

Član 17.

Period osiguranja kraći od 12 meseci

(1) Ako je ukupan period osiguranja, koji se prema pravnim propisima jedne države ugovornice uzima u obzir za obračunavanje davanja kraći od 12 meseci, ne odobrava se pravo na davanje, izuzev u slučaju kada, prema tim pravnim propisima, postoji pravo na davanje samo po osnovu tog perioda osiguranja.

(2) Period osiguranja iz stava 1. ovog člana po osnovu koga nosilac jedne države ugovornice ne odobrava davanje, uzima u obzir nosilac druge države ugovornice za sticanje, očuvanje i ponovno priznavanje prava na davanje, kao i određivanje njegove visine, kao da je taj period navršen prema njegovim pravnim propisima.

Član 18.

Utvrđivanje samostalnog davanja

Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje i bez primene člana 16. ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje isključivo na osnovu penzijskog staža koji se uzima u obzir prema tim pravnim propisima

Član 19.

Obračun srazmernog dela davanja

(1) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje samo uz primenu odredaba člana 16. ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje na taj način što:

1. obračunava teorijski iznos davanja, koji bi pripadao da je ukupan penzijski staž, koji se uzima u obzir za obračun davanja, navršen prema pravnim propisima koje on primenjuje. Iznos davanja koji ne zavisi od dužine penzijskog staža uzima se kao teorijski iznos;

2. na osnovu tako obračunatog iznosa, utvrđuje iznos davanja srazmeran odnosu između penzijskog staža navršenog isključivo prema pravnim propisima koje on primenjuje i ukupnog penzijskog staža, koji se uzima u obzir za obračun davanja;

3. u slučaju kada je ukupan penzijski staž koji se uzima u obzir primenom odredaba člana 16. ovog sporazuma duži od najdužeg penzijskog staža prema pravnim propisima koje on primenjuje, utvrđuje iznos davanja srazmerno penzijskom stažu navršenom prema tim pravnim propisima i penzijskom stažu na osnovu kojeg se utvrđuje visina davanja u punom iznosu.

(2) Ako se prema pravnim propisima iznos davanja obračunava na osnovu zarade, osnovice osiguranja, odnosno uplaćenog doprinosa u određenom periodu, nadležni nosilac uzima u obzir zaradu, osnovicu osiguranja, odnosno uplaćeni doprinos isključivo iz perioda osiguranja navršenog prema pravnim propisima koje on primenjuje.

Član 20.

Umanjenje, ukidanje i obustava isplate davanja

Nezavisno od pravnih propisa država ugovornica o umanjenju, ukidanju ili obustavi isplate penzije zbog sticanja prava na dve ili više penzija, korišćenje penzije prema pravnim propisima jedne države ugovornice ne utiče na pravo korisnika da istovremeno koristi penziju ostvarenu prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Poglavlje 3.

Povreda na radu i profesionalna bolest

Član 21.

Povreda na putu do posla

(1) Lice sa prebivalištem u jednoj državi ugovornici koje na putu, radi stupanja na posao, po osnovu ugovora o radu, odnosno radi obavljanja samostalne delatnosti u drugoj državi ugovornici, pretrpi povredu, ima pravo na davanja po osnovu povrede na radu prema pravnim propisima i na teret nosioca druge države ugovornice.

(2) Stav 1. ovog člana se primenjuje i u slučaju povrede koju lice pretrpi, neposredno po isteku ugovora o radu, odnosno po prestanku obavljanja samostalne delatnosti, na putu do prebivališta.

Član 22.

Davanja u naturi

(1) Lice koje po osnovu povrede na radu ili profesionalne bolesti ima pravo na zdravstvenu zaštitu prema pravnim propisima jedne države ugovornice, a ima prebivalište ili boravište u drugoj državi ugovornici koristi tu zaštitu, na teret nadležnog nosioca, od nosioca na čijem području ima prebivalište ili boravište, prema pravnim propisima koje taj nosilac primenjuje, kao da je kod njega osigurano. Za korišćenje proteza, pomagala i drugih zdravstvenih usluga veće vrednosti, primenjuje se odredba člana 11. stav 3. ovog sporazuma.

(2) U slučajevima iz stava 1. ovog člana zdravstvenu zaštitu pruža:

u Saveznoj Republici Jugoslaviji - organizaciona jedinica nosioca zdravstvenog osiguranja u republici;

u Bosni i Hercegovini:

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - mesno nadležna organizaciona jedinica zdravstvenog osiguranja;

- u Republici Srpskoj - nadležna organizaciona jedinica Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i

- u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - Odeljenje za zdravstvo, javnu bezbednost i društvene delatnosti.

(3) Na naknadu troškova nastalih prema stavu 1. ovog člana primenjuju se odredbe člana 15. ovog sporazuma.

Član 23.

Profesionalna bolest

(1) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je bolest prvi put lekarski utvrđena u toj državi ugovornici, smatra se da je taj uslov ispunjen ako je ta bolest prvi put utvrđena u drugoj državi ugovornici.

(2) Ako je odobrenje davanja za slučaj profesionalne bolesti, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uslovljeno time da je obavljanje delatnosti koja može da izazove tu bolest, trajalo određeno vreme, nadležni nosilac te države ugovornice, ako je potrebno, uzima u obzir i vreme obavljanja takve delatnosti u skladu sa pravnim propisima druge države ugovornice.

Član 24.

Novčano davanje

(1) Novčano davanje za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti odobrava, prema svojim pravnim propisima, nosilac one države ugovornice u kojoj je nastala povreda na radu, odnosno poslednji put obavljana delatnost koja može da izazove tu profesionalnu bolest.

(2) Ako lice, koje je po osnovu profesionalne bolesti primalo ili prima novčano davanje na teret nosioca jedne države ugovornice, zbog pogoršanja bolesti prouzrokovanog obavljanjem delatnosti koja, prema pravnim propisima druge države ugovornice, može da izazove profesionalnu bolest, podnese zahtev za davanje nosiocu druge države ugovornice, nosilac prve države ugovornice i dalje snosi troškove davanja, bez obzira na pogoršanje, prema svojim pravnim propisima. Nosilac druge države ugovornice odobrava davanje u visini razlike između davanja koje pripada nakon pogoršanja i davanja koje bi, po osnovu nastupanja te bolesti, pripadalo prema njegovim pravnim propisima.

Član 25.

Obaveštavanje diplomatske misije ili konzularnog predstavništva o povredi na radu

O povredi na radu državljanina, odnosno osiguranika jedne države ugovornice u drugoj državi ugovornici koja je prouzrokovala ili bi mogla prouzrokovati smrt, nadležni nosilac, bez odlaganja, obaveštava diplomatsku misiju ili konzularno predstavništvo države ugovornice čiji je on državljanin, odnosno osiguranik.

Poglavlje 4.

Nezaposlenost

Član 26.

Sabiranje perioda osiguranja

(1) Period osiguranja, utvrđen prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uzima se u obzir za pravo na davanje u slučaju nezaposlenosti prema pravnim propisima druge države ugovornice, ako je nezaposleno lice u državi ugovornici u kojoj ostvaruje pravo na davanje u poslednjih 12 meseci pre podnošenja zahteva za to davanje bilo osigurano po osnovu zaposlenja ukupno najmanje onoliko meseci koliko je predviđeno prema njenim pravnim propisima.

(2) Uslov minimalnog perioda zaposlenja iz stava 1. ovog člana ne odnosi se na zaposlena lica čije je zaposlenje bilo predviđeno na duži rok, ali je okončano, bez njihove krivice, pre navršenja tog perioda ili koja imaju prebivalište na teritoriji države ugovornice u kojoj podnose zahtev za davanje.

(3) Trajanje primanja naknade smanjuje se za onaj period za koji je nezaposleno lice u drugoj državi ugovornici, u poslednjih 12 meseci pre dana podnošenja zahteva, primilo novčanu naknadu za nezaposlenost.

Poglavlje 5.

Davanje za slučaj smrti

Član 27.

Ako davanje za slučaj smrti postoji prema pravnim propisima obe države ugovornice, primenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj je to lice imalo prebivalište.

Poglavlje 6.

Dodatak na decu

Član 28.

Sabiranje perioda osiguranja

Period osiguranja utvrđen prema pravnim propisima jedne države ugovornice uzima se u obzir, ako je to potrebno, za sticanje i ostvarivanje prava na dodatak na decu, prema pravnim propisima druge države ugovornice.

Član 29.
Utvrđivanje davanja

(1) Pravo na dodatak na decu se određuje prema pravnim propisima one države ugovornice po kojima je lice osigurano i za decu koja imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici.

(2) Ako pravo na dodatak na decu postoji prema pravnim propisima obe države ugovornice, primenjuju se isključivo pravni propisi one države ugovornice u kojoj dete ima prebivalište.

(3) St. 1. i 2. ovog člana se primenjuju i na korisnika penzije.

Deo IV

RAZNE ODREDBE

Član 30.
Organi za vezu

U cilju efikasnijeg sprovođenja ovog sporazuma, posebno radi jednostavnog i brzog povezivanja nosilaca obe države ugovornice, kao organi za vezu dve države ugovornice, određuju se:

u Saveznoj Republici Jugoslaviji:

- Savezni zavod za socijalno osiguranje za primenu pravnih propisa u Saveznoj Republici Jugoslaviji iz člana 2. stav 1. tač. 1, 2, 3. i 5. ovog sporazuma i

- Savezni zavod za tržište rada i migracije za primenu pravnih propisa u Saveznoj Republici Jugoslaviji iz člana 2. stav 1. tačka 4. ovog sporazuma;

u Bosni i Hercegovini:

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Zavod zdravstvenog osiguranja i reosiguranja Federacije Bosne i Hercegovine - Sarajevo za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 1. ovog sporazuma;

- u Republici Srpskoj - Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske - Banja Luka za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 1. ovog sporazuma;

- u Federaciji Bosne i Hercegovine - Federalni zavod za penzijsko-mirovinsko osiguranje - Mostar za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tač. 2 i 3. ovog sporazuma;

u Republici Srpskoj - Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske - Bijeljina za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tač. 2. i 3. ovog sporazuma;

u Federaciji Bosne i Hercegovine - Federalni zavod za zapošljavanje - Sarajevo za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 4. ovog sporazuma;

u Republici Srpskoj - Republički zavod za zapošljavanje Republike Srpske - Pale za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 4. ovog sporazuma;

u Federaciji Bosne i Hercegovine - mesno nadležno kantonalno ministarstvo za socijalnu zaštitu za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 5. ovog sporazuma;

u Republici Srpskoj - Fond dečije zaštite Republike Srpske - Bijeljina za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tačka 5. ovog sporazuma; i

u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine - Odeljenje za zdravstvo, javnu bezbednost i društvene delatnosti - Brčko za primenu pravnih propisa u Bosni i Hercegovini iz člana 2. stav 1. tač. 1. do 5. ovog sporazuma.

Član 31.

Obaveze organa, pravna i administrativna pomoć

(1) Nadležni organi dve države ugovornice će, posebnim sporazumom, utvrditi izmene ovog sporazuma, koji stupa na snagu istovremeno sa ovim sporazumom.

(2) Organi za vezu dve države ugovornice će, u okviru svoje nadležnosti, utvrditi mere za sprovođenje ovog sporazuma i sporazuma iz stava 1. ovog člana.

(3) Nadležni organi i organi za vezu dve države ugovornice obaveštavaće se međusobno o:

a) svim preduzetim merama za sprovođenje ovog sporazuma; i

b) svim promenama njihovih pravnih propisa u vezi sa primenom ovog sporazuma.

(4) U primeni ovog sporazuma, organi i nosioci država ugovornica će uzajamno pružati besplatnu službenu pomoć.

(5) Organi i nosioci država ugovornica mogu, u primeni ovog sporazuma, neposredno međusobno stupati u vezu, kao i sa zainteresovanim licima ili njihovim punomoćnicima.

(6) Organi i nosioci jedne države ugovornice ne smeju odbiti zahteve i druge podneske zbog toga što su napisani na službenom jeziku i pismu druge države ugovornice.

(7) Prilikom primene ovog sporazuma ravnopravno se upotrebljavaju službeni jezici i pisma država ugovornica.

(8) Lekarske preglede koji se obavljaju isključivo zbog primene pravnih propisa jedne države ugovornice, a odnose se na lica koja u drugoj državi ugovornici imaju prebivalište ili boravište, obaviće na zahtev nadležnog nosioca i na njegov teret, nosilac prema prebivalištu ili boravištu. Lekarske preglede koji se obavljaju zbog primene pravnih propisa obe države ugovornice obavlja na svoj teret nosilac prema prebivalištu ili boravištu tog lica.

(9) Pravna pomoć se, do pokretanja sudskog postupka, pruža u skladu sa propisima koji se primenjuju u pravnoj pomoći u građanskim pravnim stvarima.

Član 32.

Ovlašćenja diplomatskih misija i konzularnih predstavništava

Diplomatske misije i konzularna predstavništva država ugovornica mogu se, bez posebnog punomoćja, direktno obraćati nadležnim organima, organima za vezu i nadležnim nosiocima druge države ugovornice radi zaštite interesa svojih državljana.

Član 33.

Oslobađanje od taksi i nadovera

(1) Oslobađanje ili smanjenje taksi predviđeno propisima jedne države ugovornice za pismene podneske ili dokumenta koja se prilažu zbog primene njenih pravnih propisa, odnosi se i na odgovarajuće

pismene podneske i dokumenta koja se prilažu zbog primene ovog sporazuma ili pravnih propisa druge države ugovornice.

(2) Isprave, dokumenta i pismeni podnesci bilo koje vrste, koji se prilažu prilikom primene ovog sporazuma, ne podležu nadoveri.

Član 34.

Podnošenje zahteva

(1) Zahtevi, izjave ili pravna sredstva koja su u primeni ovog sporazuma ili pravnih propisa jedne države ugovornice podneta organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj službi jedne države ugovornice, smatraju se zahtevima, izjavama ili pravnim sredstvima podnetim organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj službi druge države ugovornice.

(2) Zahtev za davanje, podnet prema pravnim propisima jedne države ugovornice, smatra se istovremeno i zahtevom za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge države ugovornice, koje dolazi u obzir primenom ovog sporazuma.

(3) Zahtevi, izjave ili pravna sredstva, koja primenom pravnih propisa jedne države ugovornice treba podneti organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj službi te države ugovornice, mogu se, u istom roku, podneti odgovarajućem organu, nosiocu ili nekoj drugoj nadležnoj službi druge države ugovornice.

(4) U slučajevima iz st. 1. do 3. ovog člana nadležne službe, bez odlaganja, prosleđuju zahteve, izjave ili pravna sredstva odgovarajućim službama druge države ugovornice neposredno ili posredstvom organa za vezu.

(5) Potvrde ili dokumenti, koje izdaju organi ili nosioci jedne države ugovornice smatraju se važećim za organe ili nosioce druge države ugovornice.

Član 35.

Isplata davanja

(1) Nosilac nadležan za pružanje davanja prema ovom sporazumu izvršava svoju obavezu, sa oslobođajućim dejstvom, isplatom novčanih davanja korisnicima u svojoj nacionalnoj valuti.

(2) Preračunavanje davanja u valutu druge države ugovornice se vrši prema paritetu valuta koji je važio na dan kada je nosilac nadležan za pružanje davanja doznačio sredstva isplatnom organu u svojoj državi radi isplate korisnicima u drugu državu ugovornicu.

(3) Naknade predviđene ovim sporazumom utvrđuju se u valuti one države ugovornice u kojoj se nalazi sedište nosioca na čiji teret padaju davanja.

(4) Doznake sredstava iz st. 1. do 3. ovog člana vrše se u konvertibilnoj valuti (EUR) u skladu sa plaćanjem između dve države ugovornice.

Član 36.

Potraživanje preplaćenih iznosa davanja u novcu

(1) Nosilac jedne države ugovornice, koji je isplatio davanje u iznosu većem od onog koji korisniku pripada, može od nosioca druge države ugovornice zatražiti da od zaostalih iznosa davanja koje treba da isplati korisniku zadrži preplaćeni iznos.

(2) Preplaćeni iznos iz stava 1. ovog člana se direktno isplaćuje nosiocu koji je zatražio njegovo zadržavanje.

Član 37.

Izvršni postupak

(1) Izvršna rešenja u oblasti socijalnog osiguranja (isprave) nadležnih organa i nosilaca, kao i izvršne odluke sudova jedne države ugovornice priznaju se u drugoj državi ugovornici.

(2) Priznavanje se može odbiti samo ako je u suprotnosti sa javnim poretkom države ugovornice u kojoj treba da se prizna isprava ili odluka iz stava 1. ovog člana.

(3) Na osnovu isprava i izvršnih odluka iz stava 1. ovog člana sprovodi se izvršenje u drugoj državi ugovornici. Izvršni postupak se sprovodi prema pravnim propisima koji se primenjuju za odgovarajuće isprave ili odluke države ugovornice u kojoj treba da se sprovede izvršenje. Isprave i odluke moraju sadržati potvrdu o njihovoj izvršnosti (klauzula o izvršenju).

Član 38.

Naknada štete

(1) Ako lice koje prema pravnim propisima jedne države ugovornice prima davanje za štetu koja je nastala u drugoj državi ugovornici i ima, prema njenim pravnim propisima, pravo na naknadu štete od trećeg lica, tada pravo na tu naknadu prelazi na nosioca prve države ugovornice prema pravnim propisima koje on primenjuje.

(2) Ako je pravo na naknadu štete u vezi sa istovremenim davanjima, po osnovu istog slučaja štete, preneto, u skladu sa stavom 1. ovog člana, nosiocima obe države ugovornice, treće lice može isplatiti naknadu štete sa oslobađajućim dejstvom, jednom ili drugom nosiocu. Nosioci će namiriti svoja potraživanja po ovom osnovu srazmerno davanjima koja isplaćuju.

Član 39.

Rešavanje sporova

Sporove u primeni i tumačenju ovog sporazuma rešavaće dogovorno nadležni organi država ugovornica.

Deo V

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 40.

Prelazne odredbe

(1) Ovaj sporazum ne utvrđuje pravo na davanje za period pre njegovog stupanja na snagu.

(2) Za utvrđivanje prava na davanje prema ovom sporazumu uzima se u obzir i penzijski staž koji je, prema pravnim propisima država ugovornica, ostvaren pre njegovog stupanja na snagu.

(3) Izuzetno od odredaba člana 16. st. 1. i 3. ovog sporazuma uzima se u obzir samo poseban staž utvrđen za period pre 1. januara 1965. godine, i to u priznatom trajanju.

(4) Izuzetno od odredbe člana 16. stav 2. ovog sporazuma, staž osiguranja navršen pre 6. marta 1992. godine, koji se prema tada važećim propisima računao sa uvećanim trajanjem, uzima se u obzir u priznatom trajanju.

(5) Ovaj sporazum se primenjuje, u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, i na osigurane slučajeve nastale pre njegovog stupanja na snagu.

(6) Davanja utvrđena pre stupanja na snagu ovog sporazuma neće se ponovo utvrđivati, ako ovim sporazumom nije drugačije određeno.

Član 41.

Uračunavanje perioda osiguranja

(1) Za utvrđivanje perioda osiguranja navršenih u trećim državama koje je Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija preuzela međunarodnim ugovorima sa tim državama primenjuju se odredbe tih ugovora, odnosno međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju koje su sa tim državama zaključile države ugovornice.

(2) Period osiguranja navršen u aktivnoj vojnoj službi u JNA do 31. decembra 1972. godine uzima u obzir nosilac one države ugovornice u kojoj je to lice bilo osigurano.

(3) Period osiguranja navršen u aktivnoj vojnoj službi u JNA u svojstvu vojnog osiguranika od 1. januara 1973. godine do 6. marta 1992. godine pada na teret one države ugovornice čije je to lice državljanin u momentu ostvarivanja prava na penziju.

(4) Ako lice iz st. 1. i 3. ovog člana ima državljanstvo obe države ugovornice, navedeni periodi padaju na teret one države ugovornice u kojoj lice ima prebivalište na dan ostvarivanja prava na penziju.

(5) Ako osiguranik u jednoj od država ugovornica ostvaruje pravo na penziju kao aktivno vojno lice, periodi osiguranja u svojstvu vojnog osiguranika od 1. januara 1973. godine do 6. marta 1992. godine iz stava 3. ovog člana, padaju na teret države ugovornice u kojoj osiguranik ostvaruje pravo na penziju.

Član 42.

Ponovno određivanje penzije

(1) Penzije koje su, od 6. marta 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog sporazuma, utvrđene prema pravnim propisima jedne države ugovornice uz uračunavanje penzijskog staža navršenog prema pravnim propisima druge države ugovornice, nosioci će, po službenoj dužnosti, ponovo odrediti i obračunati iznos penzije primenom odredaba ovog sporazuma, pri čemu se pravosnažnost donetog rešenja neće smatrati preprekom za ponovno određivanje.

(2) U postupku za ponovno određivanje penzije nadležni nosilac utvrđuje uslove za sticanje prava na penziju u skladu sa pravnim propisima koje je on primenjivao u momentu nastupanja osiguranog slučaja kod nosioca koji je prvi utvrdio pravo na penziju.

(3) Ako prema pravnim propisima druge države ugovornice nisu ispunjeni uslovi za sticanje prava na penziju na dan kada je nosilac prve države ugovornice prvi put utvrdio pravo na penziju, nadležni nosilac druge države ugovornice će utvrditi penziju od dana kada su uslovi za sticanje prava ispunjeni prema pravnim propisima koje on primenjuje.

(4) Prilikom ponovnog utvrđivanja prava na penziju iz stava 1. ovog člana, nosilac države ugovornice, prema čijim pravnim propisima je davanje bilo utvrđeno, obračunava iznos davanja uzimajući u obzir i penzijski staž navršen na teritoriji drugih republika Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije na osnovu koga je davanje bilo utvrđeno, ako međunarodnim ugovorom sa državom u kojoj je penzijski staž navršen nije drugačije određeno.

(5) Prava na penziju koja su, od 6. marta 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog sporazuma, utvrđena na osnovu penzijskog staža kraćeg od 12 meseci navršenog prema pravnim propisima jedne države ugovornice i penzijskog staža ostvarenog isključivo prema pravnim propisima druge države ugovornice, ponovo će se utvrditi i obračunati primenom člana 17. ovog sporazuma.

(6) Pravo na penziju, utvrđeno i obračunato primenom stava 1. ovog člana, pripada od prvog dana po isteku meseca u kome je nosilac, koji je utvrdio pravo na penziju, pokrenuo postupak za ponovno utvrđivanje i obračun iznosa penzije i isplaćuje se direktno korisniku.

Član 43.

Ponovno određivanje penzije na zahtev korisnika

(1) Izuzetno od odredaba člana 42. ovog sporazuma, korisniku koji je ostvario pravo na penziju prema pravnim propisima jedne države ugovornice, uračunavanjem perioda osiguranja navršenih prema pravnim propisima druge države ugovornice u periodu od 6. marta 1992. godine do dana stupanja na snagu ovog sporazuma, a nije do tog dana ispunio uslove za ostvarivanje prava na penziju prema pravnim propisima druge države ugovornice, će se, na njegov zahtev, utvrditi, odnosno odrediti penzija prema odredbama ovog sporazuma, kada ispuni uslove za ostvarivanje prava na penziju prema pravnim propisima druge države ugovornice.

(2) Utvrđena, odnosno ponovo određena penzija prema odredbama stava 1. ovog člana, isplaćuje se od prvog dana sledećeg meseca nakon meseca u kome je podnet zahtev, ako je u tom mesecu utvrđeno pravo na penziju. Ako je pravo na penziju utvrđeno kasnije, ponovo određena i utvrđena penzija isplaćuje se od prvog dana sledećeg meseca nakon meseca u kome je utvrđeno pravo na penziju.

Član 44.

Stupanje na snagu

(1) Ovaj sporazum podleže potvrđivanju.

(2) Ovaj sporazum stupa na snagu prvog dana po isteku meseca u kome su razmenjeni instrumenti o potvrđivanju.

Član 45.

Trajanje i otkazivanje

(1) Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vreme. Svaka država ugovornica ga može, u tekućoj kalendarskoj godini, u pismenoj formi, diplomatskim putem, otkazati s poslednjim danom te godine, pri čemu otkazni rok ne može biti kraći od šest meseci.

(2) U slučaju otkazivanja ovog sporazuma njegove odredbe se i dalje primenjuju na stečena prava, kao i na zahteve za ostvarivanje prava podnete do dana njegovog otkazivanja.

U potvrdu ovoga opunomoćenci su potpisali ovaj sporazum i stavili pečat.

Sačinjeno u Beogradu, dana 29. oktobra 2002. godine, u dva originala na službenom jeziku Savezne Republike Jugoslavije - srpskom jeziku i službenim jezicima Bosne i Hercegovine - bosanskom jeziku, hrvatskom jeziku i srpskom jeziku, pri čemu su oba originala autentična.

Za Saveznu Republiku Jugoslaviju

Maksim Korać, s.r.

Za Bosnu i Hercegovinu

Svetozar Mihajlović, s.r.